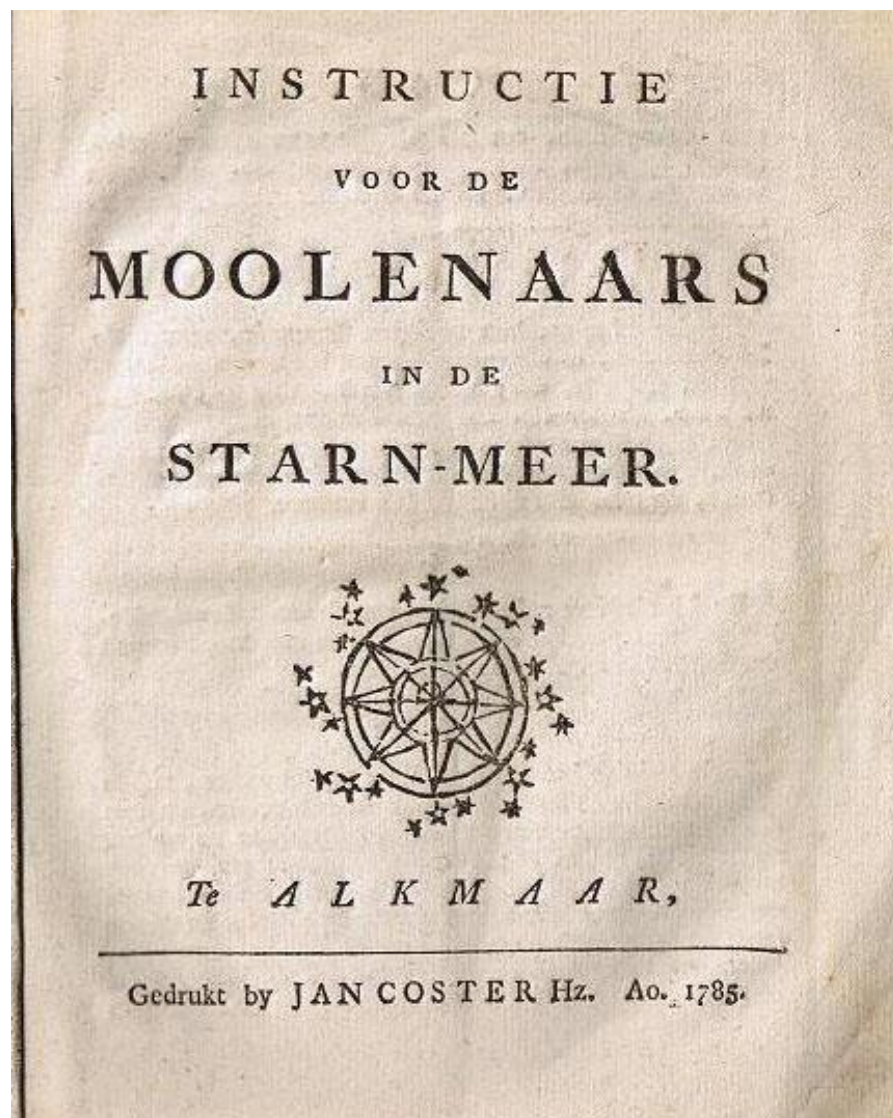


Instructie voor de moolenaars in de Starnmeer.

Te Alkmaar, gedrukt by Jan Coster Hz. Anno 1785.



Instructie voor de moolenaars in de Starnmeer.

Articul 1.

In den eersten. Zullen alle Moolenaars, als de peyl daartoe, by Dykgraaf en Heemraden geslagen onder is en geen verlet van Wind hebbende moeten Maalen, op verbeure van twaalf Stuivers, ten waare haar by Dykgraaf Heemraden of Poldermeesters, anders waas belast.

2.

Zo draa'er eenige buijen opkoomen zullen haar Zeylen moeten zwigten, dog met die bepalinge dat by goede gestadige toeneemende Windt, niet kort moeten zwigten, of de Zeilen voorom de Zoom gooyen, maar wel by buijig Weer, en by Storm Weer dezelve inneemen, en oprollen, om alle schade te verhoeden, gelyk zy ook by nagt, Stormagtig zynde, niet zullen vermogen te maalen, zullen contrarie doende, na verdienste werde gehandeldt.

3.

By dat of nagt, hun te slapen leggende, terwyl de Moolen maalt, of die van de moolen zig absenteerd, terwyl het nodig is, dat gemalen werdt, 't zy by windig of stil weer, zonder een bequaam Persoon in zyn plaats te laten, zal telken reyze verbeure een somma van zes Guldens, en de schade, door agteloosheid veroorzaakt werdende, op hem en 't zyne werden verhaalt.

4.

De Moolenaars zullen al het gaande werk als gebruikelijk is, wel gesmeerd houden, zullen ook zorge dragen dat de Moolens wel op de wind staan.

5.

In de tyd dat het noodig is des nagts te malen, zullen de Moolenaars by stilte by beurte moeten waken, en dan elkander waarschouwen als 'er wind komt om te malen, zo als zy lieden ook in alle gevallen by nood malkanderen na vermogen moeten helpen en bystaan, op de boeten van drie Guldens in 't eerste geval, en verders na merite der zaaken te verbeuren.

6.

Zullen geen Touwerk van de Molens hoe genaamd moge gebruiken, anders als tot dienst van dezelve Moolens, op paene van zes Guldens en arbitraire correctie, en by zo verre bevonden mogt werden, dat de Molenaars door verwaarloosing of slof-heid, hun touwerk mogten doen of laten bederven, zulks dat 't zelve daardoor eerder verbruikt of onbequaam mogt zyn, als behoord, zal de schade daar door veroorzaakt, ter arbitrage van de Heeren Dykgraaf en Heemraden, van hun gagie werden ingehouden, en aan de Meer werden gedaan en zoodanig Moolenaar daarenboven worden gemuleteerd of gecorrigeerd, zo als bevonden zal werden te behooren.

7.

Zullen ook altyd hun Gereedschap wel bewaren, en aan niemand buiten hun Moolens leenen, op verbeurte van zes Stuivers, ende by verlies dezelve moeten betalen.

8.

Zullen geen slapers in hun Moolens leggen, buiten consent van de Heeren Dykgraaf en Heemraden, op paene van drie Stuivers voor ieder nagt en van elk slaper te verbeuren.

9.

Zullen haar Vysels om de acht dagen eens een halve Slag moeten omdrayen, om het door buygen van de vysels als de Molen stil staat voor te komen, op een boete van twee Guldens.

10.

Als de vysels vast gevoren zijn, en het door Poldermeesters geoordeeld wert te malen, moet de Timmerbaas ten eersten daar van kennis hebben, ten einde door hem en onderhorige te werden los gemaakt, en van het ys bevryd, zonder dat iemand anders zig daar mede mag bemoeijen.

11.

Zullen by stilte al het gaande en ander Werk, van hunne Molens besigtigen, insonderheid de wiggen van de Roeden, ende eenige gebreeke vindende, aanstonds aan den Timmerbaas daar van kennis geeven.

12.

Ende by aldien hunnen Moolens ontsteld zyn, dat zy niet malen kunnen, dezelve overhoeks stellen en na den Timmerman toegaan, ende zullen de Moolenaars niet alleen de onklaare maar ook aan de andere nevenstaande Moolen, (des gerequireerd:) den Timmerman helpen tot datse klaar is, zonder zig daarvan te onttrekken, of van de Moolens te absenteeren, op verbeurte van haar gagien en zes stuivers aale dagen daar en boven.

13.

Zullen alle ruygte van de Molen werven neemen, en wel toezien dat de roeden daar door geen schade lyden, ook hunne Moolen-werven gnep houden, op de boete van tien stuivers.

14.

Zullen ook alle Ruygte en Kroos, van voor de Waterloop weren en dezelve klaar houden, en tot dien einde hunne Vlas en Boots haken altyd met stalen voorzien houden, alles op verbeurte van drie stuivers.

15.

Ook zullen de Moolenaars gehouden zyn, hare Molens alle Jaaren wel en behoorlyk te Teeren zonder daar voor iets te prætendeeren ofte genieten, en zal een ider zyn Moolen ten eersten moeten afteeren.

16.

Niemand der Moolenaars zal eenig Ried in haar Molens op de Zolders ofte waar het zoude mogen wezen laten leggen, op een boete van drie Guldens.

17.

De Moolenaars zullen alle Deuren en Vensters aan de Windzyde wel sluyten, ende de Leydeur ongesloten laten, op een boete van zes Stuivers.

18.

Zullen ook niet Dronken drinken, op pøene van twintig stuivers, nog dronken zynde malen, op verbeurten van tien Guldens telken reyze, en na geleegentheid arbitraire correctie daar en boven.

19.

Zullen hun Vuur wel uitbluschen, geen Asse op Molen werven of omtrent de moolens leggen, ende geen te groote vuur maken op pøene van drie Guldens ende correctie als vooren.

20.

Zullen geen Deelen, sparren, hekken, zoomen, kammen, staven nog Zooden of Aarde van de dyk branden, op de boeten van twintig stuivers telkens, erbitraire correctie.

21.

By de Poldermeesters, Opzienders of andere daar toe gestelt, bekeurd of vermaand zynde, zullen zy dezelve niet qualyk toe spreken, op pøene van zes Guldens, nog dreigen, op pøene van tien Guldens, nog slaan, op pøene van cassatie en arbitraire correctie, maar zo zy luiden tegen de bekeuring iets te zeggen hebben, zullen zy 't zelve den Dykgraaf en Heemraden voordraagen.

22.

Zullen by tyds waarschouwen, zo wanneer eenige Zeylen gebroken zyn, en wanneer hun nieuwe zeylen gebragt werde, de gebrooken zeijlen afslaan, en meede geven, aan die de andere brengt, ook geene Lappen of stukken van hunne zeijlen afsnyden, op pøene van drie Guldens, en arbitraire Correctie.

En of 't mogt gebeuren, dat eenig Molenaar, mogt in gebreeke blyven, 't noodige Touwerk te verzoeken, en dadelyk af te halen, zo dat daar mogt verzuimen, of buiten staat geraken, om na vereis te maalen, zal voor de eerstemaal verbeuren, een boete van drie Guldens, voor de tweede maal zes guldens, en voor de derdemaal van zyn dienst werden ontzet en gecasseerd.

23.

Ook hunne Zeijlen nat zynde, niet oprollen, maar opgerolt nat wordende, ten eersten ontrollen, en verweeren zonder eenige natte zeijlen, twee dagen aan malkanderen onverweerd, en opgerolt, te laten, op de boete van twee guldens, telkens te verbeuren.

24.

Zullen niet vermogen op de vloeren, nog op tafelementen, en drempels van de deuren, te hakken op de verbeurte van een gulden, en reparatie van de schade, tot haren kosten.

25.

Zullen ook niet vermogen eenige Planken, deelen, sparren, balken, of ander Houtwerk, als haar Huisraad in de molens brengen, veel min daar uit dragen, op prætext dat 't zelve haar

eigen zouden wezen, op de verbeurte van 't zelve hout, alwaar 't ook haar eigen geweest, en een boete daar en boven, ter discretie, van de Heemraden en gelegenheid.

26.

Zullen ook niet vermogen, eenige duyven, varkens, kalveren, lammeren, of andere beesten, in hunne moolens te houden, op boete van twintig stuivers voor de eerste, en dubbel boete, met verbeurte van de voorn: beesten voor de tweede reyze.

27.

Zullen ook gehouden wezen in 't zomer zaijzoen, als het malen ophoud, hunne zeijlen wel te droogen, af te slaan op te rollen, en te brengen ter plaatze, daar hen geordonneerd zal werden, op de boete van zes stuivers voor ieder Zeyl dat op de eerste Schouw, aan de roede zal gevonden worden, ten ware hen andere order waaren gegeven.

28.

De Moolenaars zullen gehouden wezen, by inbreuk van de buiten Zeedyken, alle hunne zeijlen af te slaan en dezelve te brengen, in de boven molens, alwaar zy luiden ook by den anderen zullen blyven, om volgens de ordere die hun by Dykgraaf, ende Heemraden zal gegeven worden, alle goede toezigt dragen, ende hulpe, en adsistentie te doen, daar zulks van nooden mogt weezen.

29.

Zullen ook gehouden wezen haar molens, puntig en reyn te houden en op elke Schouw wel gezuivert geveegt, en gereijnigt te hebben, op poene, van tien stuivers, telkens te verbeuren.

30.

Zullen haar dienst veertien dagen van te vooren moeten opzeggen aan Dykgraaf en Heemraden, als dezelve van de molen willen scheiden, dog zullen by Dykgraaf en Heemraden terstond mogen gecasseerd, en anderen, in de plaats gesteld worden, zonder van te vooren te waarschouwen, en zullen aan de nieuwen Moolenaar dan moeten overleveren, alle haare gereedschap, volgens de Memory daar van zynde, eer zy ten vollen zullen worden betaaldt.

31.

Dezelve Moolenaars zullen ook de Ringdyk en binnenwegen, van alderhande beesten, moeten zuyver houden, te weeten, de twee Molenaars over Oostgrafdyk van 't Enchuyzer Lands Hek aff, tot de Laanweg toe, met de laan, ende Graftdykerweg de twee Moolenaars van de bovenmoolen, by de hoek, en 't steene pypje, van de laanweg tot de paal No. met de middelweg en het kamerhop, de twee Moolenaars van de onder Moolens, aan de zelve gang, van de paal No. af tot aan de hoek by de Landmeer, met de Knollendammer, en de Butteroorsweg, en de beesten dien zy daar op vinden, zullen zy in 't Schuthok, en 't zelve aanstonds aan Dykgraaf bekend maaken, die de boete dan zal invorderen, dog zal de helft daar van weder uitkeeren, aan de Moolenaars, die de beesten in 't Schuthok gebragt zullen hebben, voor haar schutten, dog zoo den Dykgraaf eenig beest of beesten aan de Ringdyk, of binnenwegen vindt, zal het zelve schutten en korten, de Moolenaars, elk in wiens perk, hy het zelve vind, van haar Tractement af, en zal dan nog de boeten invorderen, van de luyden, wiens beesten het zyn, dog daar van zal hy de helft aan de Moolenaars wedergeven.

32.

De Moolenaars zullen aan de Moolentogten, en 't geen daar aan dependeerdt, tegens de Kroosschouw, moeten gekroost hebben, op een boete van elk zyn perk zes stuyvers, en zoo voorts van week tot week, te beschouwen, de boete te verdubbelen, tot op de derde Schouw, wanneer het besteed zal worden, ten haaren kosten.

En de Moolentogten, en kolken, by parken moeten zuyver houden, volgens Resolutie van den 25 April 1662 geinsereerd, in het Keurboek Folio 9 en breder vermeld, in de keure op het Kroozen, in dato 22 aug. 1744.

33.

Zullen voor hun dienst genieten, elk

in 't Jaar, tot nadere ordere, waar van zy alle drie maanden, zullen ontfangen, een geregte vierde part, daar en booven, vry Wooning in de Moolens,

34.

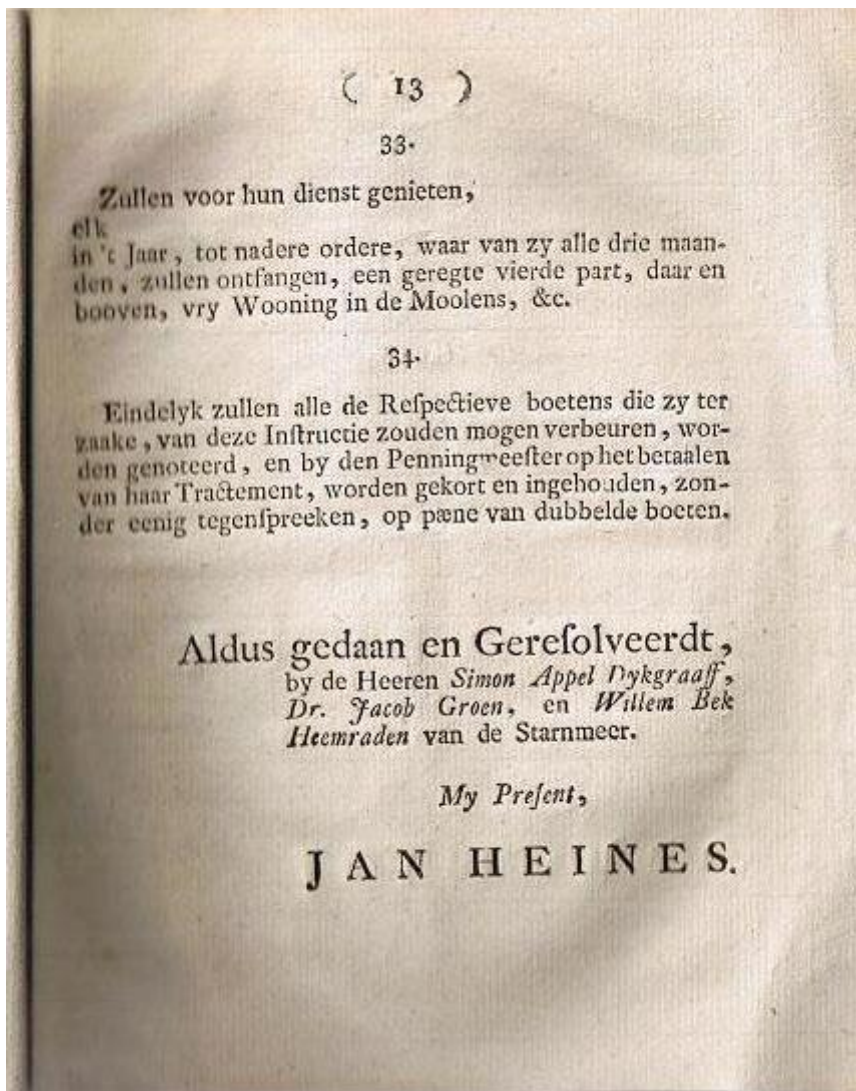
Eindelyk zullen alle de Respectieve boetens die zy ter zaake, van deze Instructie zouden mogen verbeuren, worden genterd, en by den Penningmeester op het betaalen van haar Tractement, worden gekort en ingehouden, zonder eenig tegenspreken, op poene van dubbelde boeten.

Aldus gedaan en Geresolveerd,

By de Heeren *Simon Appel Dykgraaff,*
Dr. Jacob Groen, en *Willem Bek*
Heemraden van de Starnmeer.

My Present,

Jan Heines.



<http://starn.nl/wiki/molenaars-instructie>

Samengesteld door B.D. Poppen, Uithuizen, 13-11-2017